

Mei-inoar trochpakke!

Coalitieakkoord gemeente Achtkarspelen
2018 - 2022

ChristenUnie
Achtkarspelen

Mei-inoar trochpakke!

Voorwoord

Het CDA heeft als grootste partij na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 het initiatief genomen tot het vormen van een coalitie. Onder leiding van informateur en later formateur de heer J. Atsma zijn er oriënterende gesprekken gehouden met vertegenwoordigers van alle fracties van de gemeenteraad van Achtkarspelen.

Na deze gesprekken besloten de fracties van CDA, GBA en CU om te onderzoeken of ze samen tot een meerderheidscoalitie in Achtkarspelen konden komen. Deze eerste stap sloot niet op voorhand de mogelijke deelname van een vierde partij uit.

De onderhandelaars van de drie partijen hebben de heer Atsma begin mei laten weten dat het niet noodzakelijk was om een vierde politieke partij toe te voegen aan de beoogde coalitie. CDA, GBA en CU zijn van mening dat het draagvlak voor een stabiele coalitie breed genoeg is. De drie partijen hebben namelijk samen 12 van de 21 zetels in de gemeenteraad. Bovendien doet deze samenstelling recht aan de verkiezingsuitslag. De gesprekken tussen de fracties zijn zeer constructief verlopen, met het voorliggende coalitieakkoord als resultaat.

Nadat in 2016 de samenwerking tussen FNP, GBA en PvdA werd beëindigd, ontstond er een CDA-CU-PvdA-coalitie die verder ging op de ingeslagen weg. Het motto was: samen sterker worden door samen te werken en samen op te trekken. Mei-inoar ien!

Het beleid heeft z'n vruchten afgeworpen. Samen met de mienskip (inwoners, bedrijven, instellingen, verenigingen en vrijwilligers) is in korte tijd veel bereikt en het financiële plaatje ziet er beter uit dan vier jaar geleden.

De nieuwe coalitie van CDA, GBA en CU wil de koers die in 2016 is ingezet dan ook voortzetten.

Daarom: mei-inoar trochpakke!

Buitenpost, mei 2018

CDA-fractie

GBA-fractie

CU-fractie

Inleiding

Achtkarspelen is een gemeente centraal gelegen tussen Drachten, Leeuwarden en Groningen met een grotendeels agrarisch karakter. Achtkarspelen is een gemeente waar het goed wonen en werken is!

De gemeente telt bijna 28.000 inwoners die woonachtig zijn in elf dorpen en onderling in een sterke dynamiek leven. Er is namelijk een bloeiend verenigingsleven in alle dorpen. In Achtkarspelen nemen 57 personen op een schaal van 1000 hieraan deel, terwijl het landelijke cijfer 48 is¹.

Wat de inwoners en ondernemers van Achtkarspelen kenmerkt is zelfredzaamheid, trots en gemeenschapszin. Onze volksaard is nuchter, gemoedelijk en betrokken. Zelfredzaamheid en initiatief hebben geleid tot kwalitatief sterk ondernemerschap. Er zijn veel bedrijven op het gebied van handel, zakelijke dienstverlening en industrie gevestigd. Een aantal daarvan is snelgroeiend.

In dit coalitieakkoord staan de afspraken die de coalitiepartijen gemaakt hebben voor de periode 2018-2022. Samen met inwoners, de gemeenteraad, maatschappelijke organisaties, andere (regio)partners van de gemeente en ondernemers is het de bedoeling daar vorm aan te geven.

Een open wijze van bestuur sluit hierbij naadloos aan. Door open en actief in gesprek te gaan met de mienskip op basis van gelijkwaardigheid, wil de gemeente weten wat er leeft en blijf geven er voor de inwoners te zijn. Initiatieven van inwoners worden daarbij verwelkomd en de gemeente denkt graag mee over kansen en mogelijkheden.

We merken de laatste jaren dat we de economische recessie langzamerhand weer te boven komen. Er is volop bedrijvigheid, de werkgelegenheid neemt toe, het aantal bijstandsgerechtigden neemt af. Het gaat beter met de gemeente!

Wat niet wegneemt dat deze ontwikkeling op allerlei wijzen kan worden versterkt, waarbij nieuwe uitdagingen c.q. ambities zijn. Er zal worden gewerkt aan het behoud van leefbare, vitale dorpen met goede voorzieningen. Zo dient in elk dorp de basisschool behouden te blijven en iedereen dient deel te kunnen nemen aan teamsport. Tevens is er in elk dorp een ontmoetingsplaats waar gelegenheid wordt geboden met elkaar in contact te komen ter voorkoming van eenzaamheid.

Daarnaast is goed wonen en leven afhankelijk van een bruisende economische ontwikkeling. Achtkarspelen wil dan ook op verschillende wijzen het ondernemerschap stimuleren.

De komende jaren ligt er de uitdaging om zo snel mogelijk energieneutraal te zijn en daarbij wordt gewerkt aan duurzaamheid! De gemeente is hierin proactief en stimuleert, ondersteunt en faciliteert hiertoe duurzame initiatieven uit de mienskip en het bedrijfsleven.

De ambities voor de komende jaren zijn stevig en de uitdagingen zijn groot. We gaan door op de ingeslagen weg en voeren dit coalitieakkoord met elkaar uit!

---

¹ Bron: Waar staat je gemeente?

Inhoudsopgave

Bestuur en ondersteuning	6
Veiligheid	8
Verkeer, vervoer en waterstaat	9
Economie	10
Onderwijs	13
Sport, cultuur en recreatie	15
Sociaal domein	18
Volksgezondheid en milieu	21
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en dorpsvernieuwing	24
Bijlage - Lijst met afkortingen	26

Bestuur en ondersteuning

Bestuur

De gemeente Achtkarspelen heeft tot taak de kwaliteit van het lokale bestuur te borgen. Dit vindt plaats door op efficiënte en effectieve wijze haar wettelijke en autonome taken, ambities en de dienstverlening aan de inwoners uit te voeren. De samenwerking met Tytsjerksteradiel heeft hierbij een belangrijke meerwaarde. Ten behoeve van die (ambtelijke) samenwerking is het van belang dat de gemeentebesturen van beide gemeenten in hun zelfstandige rol regelmatig met elkaar in contact treden.

Inhuur externe bureaus

Ten aanzien van de beleidsvoorbereiding c.q. uitvoering zijn er soms (onverwachte) ontwikkelingen waarvoor door de gemeente expertise moet worden ingehuurd bij externe bureaus. De inhuur en inzet van externe bureaus dient in een juiste verhouding te staan tot het aantal fte's² aan gemeentepersoneel.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Achtkarspelen continueert de (ambtelijke) samenwerking met de gemeente Tytsjerksteradiel binnen de huidige samenwerkingsvariant, zodat er een gezamenlijke efficiënte en effectieve bedrijfsvoering ontstaat.
- Wanneer de beide gemeenteraden dezelfde onderwerpen op de agenda hebben, worden gezamenlijke informatiebijeenkomsten voor de raden georganiseerd. Hierbij heeft de radenwerkgroep 8KTD (Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel) een coördinerende rol.
- Achtkarspelen blijft bestuurlijk een zelfstandige gemeente waardoor een eigen identiteit wordt behouden.
- Er wordt een goede balans gevonden tussen de inzet van inhuurkrachten en het aantal fte's aan gemeentepersoneel. Het uitgangspunt hierbij is flexibel, effectief en efficiënt werken.

Regionale samenwerking

Achtkarspelen is een bestuurlijke partner in diverse gemeenschappelijke regelingen (GR's)³, waaraan bij een aantal hiervan de deelname wettelijk verplicht is. De gemeente werpt een kritische blik op de deelname in de GR's. Hierin wil Achtkarspelen graag effectiviteit en efficiëntie bereiken zodat er een kostenbesparing ontstaat.

Toetreding tot nieuwe gemeenschappelijke regelingen vindt plaats als er een wettelijke verplichting is.

Daarnaast kan samenwerking met omliggende gemeenten om gebiedsoverschrijdende taken uit te voeren plaatsvinden in de vorm van een (GR) of op projectbasis. Dit vindt alleen plaats indien:

- het een kostenbesparing oplevert;
- het een grote mate van efficiëntie biedt;
- voldoende inspraak op deze vorm van samenwerking verzekerd is en daarmee invloed van inwoners en gemeenteraden tijdens het gehele proces.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De deelname aan de GR hûs en hiem⁴ wordt zoveel mogelijk afgebouwd in afwachting van de komst van de nieuwe Omgevingsvisie⁵.
- De wettelijke basistaken worden door de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) verricht, tenzij door uitvoering van overige taken significante voordelen te behalen zijn.

---

² Een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte wordt uitgedrukt.

³ Een samenwerkingsvorm met andere gemeenten en/of provincie.

⁴ Welstandscommissie die op verzoek van de gemeente, advies geeft of een aanvraag omgevingsvergunning voldoet aan redelijke eisen van welstand. De eisen hiervoor zijn door de gemeenteraad vastgesteld in een welstandsnota.

⁵ De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving.

- Achtkarspelen is een grote deelnemer in Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)⁶. Per 1 januari 2019 fuseren de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadeel en Kollumerland c.a. - die ook participeren in ANNO- tot gemeente Noardeast-Fryslân. Hierdoor zal in de GR een herpositionering van alle deelnemers plaatsvinden. Dit maakt dat Achtkarspelen zich gaat herbezinnen over de rol in ANNO.
- Er vindt een herbezinning plaats over de gemeentelijke positie in Caparis⁷, zowel in de GR als in de NV van het werkvoorzieningsschap.

Financiën

De gemeente Achtkarspelen streeft naar een gezonde bedrijfsvoering. Structurele lasten (lasten van activiteiten met een looptijd van drie jaar of langer) worden structureel gedekt, incidentele lasten worden gedekt uit incidentele baten, dan wel onttrokken aan de algemene reserve. De gemeente wil de goede financiële positie behouden. Een goede bedrijfsvoering is een randvoorwaarde voor een sluitende begroting.

Uitgangspunt is dat de gemeente de lasten voor de inwoners niet onnodig wil verhogen en de onroerendezaakbelasting (OZB) mag geen sluitpost van de begroting zijn.

Dit geldt tevens voor de huurtarieven van sportaccommodaties en mogelijke andere accommodaties die gebruikt worden door niet-commerciële huurders.

Voor de afvalstoffenheffing wil de gemeente de lasten zo laag mogelijk houden. De hoogte van de heffing zal niet afhankelijk gemaakt worden van de hoeveelheid afval die wordt aangeboden (diftar).

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De OZB wordt uitsluitend verhoogd met het inflatiepercentage.
- De huurtarieven van sportaccommodaties worden maximaal verhoogd met het inflatiepercentage en onderzocht zal worden of dit ook van toepassing kan zijn op andere accommodaties die worden gebruikt door niet-commerciële huurders.
- Achtkarspelen blijft de huidige berekeningswijze afvalstoffenheffing (tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens) hanteren en diftar wordt niet ingevoerd.

---

⁶ Een regionaal samenwerkingsverband tussen Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Kollumerland c.a., Tytsjerksteradiel, Ferwerderadeel, provincie Fryslân, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

⁷ Caparis is een bedrijf voor Sociale Werkvoorziening. Achtkarspelen heeft zijn inbreng in een GR met de gemeenten Smallingerland, Leeuwarden, Oost en West Stellingwerf, Opsterland, Heerenveen, Tytsjerksteradiel. Tevens zijn de gemeenten aandeelhouders van de NV.

Veiligheid

Openbare orde en veiligheid

De inwoners van Achtkarspelen moeten veilig zijn en zich veilig kunnen voelen. Veiligheid is van belang voor onze leefomgeving en leefbaarheid.

Daarom moeten politie, ambulances en brandweer bij calamiteiten snel ter plekke kunnen zijn om hulp te bieden. Bereikbaarheid geldt ook in ander opzicht. Inwoners kunnen persoonlijk contact hebben met de politie tijdens bepaalde openingsuren op het gemeentehuis. Achtkarspelen wil die mogelijkheid graag uitbreiden naar een ander dorp.

De burgemeester heeft ten aanzien van de openbare orde en veiligheid een aantal bevoegdheden. De gemeente is van mening dat de burgemeester de mogelijkheid moet hebben deze bevoegdheden te gebruiken. Er zijn algemene en noodbevoegdheden, maar ook specifieke bevoegdheden die uit bepaalde wetten voortvloeien. Bijvoorbeeld de Wet Aanpak Woonoverlast. Als instrumenten, zoals waarschuwen, mediation of buurt-bemiddeling niet het gewenste effect hebben, kan de burgemeester bij langdurige en ernstige woonoverlast gedragsaanwijzingen geven. Het is wenselijk dat de burgemeester de mogelijkheid heeft om op te kunnen treden zodat hij/zij snel kan handelen. Daarnaast kunnen overall mensen voorkomen die verward gedrag tonen. De gemeente wil extra aandacht schenken aan personen met verward gedrag.

Alcohol- en drugsgebruik

Vanuit o.a. de dorpsfoto's (dorpsgesprekken met inwoners over problematiek in de dorpen en de oplossingswijze) en gesprekken met overige betrokkenen is gebleken dat er veel overlast is door alcohol- en drugsgebruik. Deze overlast wordt grotendeels veroorzaakt door jongeren, waarvan een aantal onder de 18 jaar is.

Achtkarspelen wil een preventieve bestrijding van alcohol- en drugsgebruik, zodat de voorkomende criminaliteit en overlast af zal nemen.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Aanrijtijden van politie, ambulance en brandweer zijn binnen de daarvoor gestelde normen.
- De politiepost in Buitenpost blijft bestaan.
- De gemeente streeft naar de vestiging van een politiepost in Surhuisterveen.
- Door een aanpassing in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) – krijgt de burgemeester de bevoegdheid de bepalingen uit de Wet Aanpak Woonoverlast te gebruiken.
- In samenspraak met de politie bekendheid geven aan het Centraal Meldpunt Nederland, zodat inwoners via deze weg kunnen zorgen dat een verwarde dorpsgenoot hulp krijgt.
- Om de criminaliteit en overlast door alcohol- en drugsgebruik af te laten nemen, zal intensieve voorlichting worden gegeven aan volwassenen (ook ouders) en jeugd over de gevolgen van alcohol- en drugsmisbruik.
- In de gemeente worden geen coffee- of growshops gevestigd.
- Jaarlijks overlegt Achtkarspelen in elk dorp met vertegenwoordigers van scholen, inwoners en het jeugd- en dorpenteam over veiligheidskwesties.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Verkeer en vervoer

In het kader van verkeersveiligheid dienen goede voorzieningen aanwezig te zijn voor alle verkeersdeelnemers, maar in het bijzonder voor de kwetsbare deelnemers zoals fietsers en voetgangers.

De schoolgaande jeugd vormt een zeer kwetsbare groep in het verkeer. Zij nemen dagelijks meerdere malen deel aan dit verkeer door het vervoer van en naar school. Daar meerdere kinderen door ouders met de auto naar school worden gebracht, is het bij de scholen bij aanvang en einde van de schooltijden een drukte van belang en komt de verkeersveiligheid in het gedrang.

Achtkarspelen vindt het van belang dat er een goede verkeersdoorstroming in de gemeente is en zal zo nodig in bepaalde situaties hierover met de provincie in overleg treden. De gemeente heeft aandacht voor alle verkeersdeelnemers, dus ook voor automobilisten en tractorchauffeurs.

Noodzakelijke wegwerkzaamheden zorgen vaak tijdelijk voor verkeersoverlast en de gemeente streeft ernaar deze overlast tot een minimum te beperken.

Achtkarspelen hecht eraan dat in alle dorpen gebruik kan worden gemaakt van het openbaar vervoer. Alle dorpen onderling moeten goed bereikbaar zijn. Dat bevordert de mobiliteit van de inwoners. Daarbij is een goede infrastructuur via het spoor en waterwegen van belang.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Door de aanleg van een fietstunnel of -brug bij Surhuizum zorgen voor een veilige oversteek voor fietsers en voetgangers.
- In samenspraak met ProRail de spoortunnel bij Gerkesklooster realiseren om een veilige verkeerssituatie te creëren.
- Verkeersveilige zones rondom alle scholen in de gemeente aanleggen.
- Onverlichte fietspaden (de hoofstructuur) voorzien van ledverlichting in het wegdek.
- Deze ledverlichting direct realiseren bij een aantal toeristische fietspaden en bij nieuw aan te leggen fietspaden.
- Bij de provincie aandringen op het verlengen van de tractor-passeerstroken op de Brêgeloane tussen Augustinusga en Buitenpost.
- De aannemers gaan de scholen bij wegenprojecten zoveel mogelijk betrekken, hetzij door middel van een leer- werkproject hetzij door het geven van gastlessen omtrent veiligheid op scholen.
- De tweede ontsluiting van het bedrijventerrein Lauwerskwartier fase 2, meenemen bij de opwaardering van De Skieding.
- Bij de provincie zal worden aangedrongen om tractorverkeer in het dorp Buitenpost te beperken door dit verkeer toe te laten op de oostelijke rondweg.
- Om de overlast van wegwerkzaamheden zoveel mogelijk tegen te gaan, worden projecten overeenkomstig de planning uitgevoerd door bouwteams. In de aanbestedingsvoorwaarden zal hiervoor ook een stimulans voor de aannemers worden opgenomen. Daarnaast volgen sancties bij niet tijdig opleveren van het werk.
- Alle dorpen blijven ontsloten door openbaar vervoer. Aansluiting op de treinen in Buitenpost is daarbij erg belangrijk.
- De sneltrein blijft ook in de toekomst stoppen op station Buitenpost.
- De brug over de Twizeler Feart wordt hersteld.
- Het baggeren van de Fabryksfeart in Augustinusga wordt in samenspraak met het Wetterskip Fryslân snel uitgevoerd.

Economie

Economische ontwikkeling

De economie trekt aan, de werkloosheidcijfers dalen, de huizenprijzen stijgen en er is vraag naar bedrijfsgronden. Een gezonde economie is van belang voor het leefklimaat in de gemeente: bedrijven zorgen voor koopkracht en zijn mede bepalend voor de welvaart van een gemeente. Naast bedrijven zorgt een gevarieerd aanbod van winkels voor een aantrekkelijk leefklimaat. Dat is iets waar de gemeente hard aan wil werken. Ten aanzien van het bevorderen van het voorzieningenniveau (leefbaarheid) en daarmee de werkgelegenheid is er voor Achtkarspelen nóg een uitdaging. We willen betere digitale bereikbaarheid voor zowel inwoners als ondernemers.

Internetverbinding

De gemeente vindt een snelle internetaansluiting in de gehele gemeente (ook op bedrijventerreinen) erg belangrijk.

Aantrekkelijk woon- en werkklimaat

Surhuisterveen

Achtkarspelen rondt in 2018 een onderzoek af naar de infrastructuur en de herinrichting van het centrum van Surhuisterveen.

Daarnaast wordt er een bidbook gemaakt met vermelding van demografische gegevens, het afzetgebied (bedieningsgebied) en het voorzieningenniveau om een breder aanbod van detailhandel, ondernemingen en instellingen te creëren. Dit is een initiatief van H&I⁸ waarbij de gemeente wil aansluiten. Surhuisterveen moet een belangrijk koopcentrum blijven.

Buitenpost

In Buitenpost is er bij inwoners behoefte aan zorgwoningen en is er sprake van leegstaande gebouwen. De gemeente wil daarom komen tot een centrumplan over onder andere de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum.

Alle dorpen

De gemeente faciliteert breed gedragen initiatieven voor het woon- en werkklimaat 'van onderop' (kracht uit de mienskip). Ook in deze dorpen is behoefte aan zorgwoningen.

Regiodeal 'Noordoost Fryslân maakt verschil; de economie in versnelling'

De 42 vertegenwoordigers van overheden, ondernemers en onderwijs in Noordoost Fryslân hebben met de ondertekening van de Regiodeal de ambitie uitgesproken om zich samen in te zetten voor een vitale Noordoost Friese economie. In september 2018 zal de tweede fase van de Regiodeal van start gaan.⁹

In de Regiodeal wordt met een creatief investeringsprogramma (versnellingsagenda ANNO) opgesteld door onderwijs en bedrijfsleven, ingezet op de sectoren agrifood, metaal en bouwnijverheid.

Koopzondag

Openstelling van winkels op zondagmiddag is in de gemeente mogelijk. Ondernemers mogen nooit worden gedwongen om op zondag open te gaan.

Ondernemerschap

De gemeente wil het ondernemerschap zoveel mogelijk stimuleren. Om het vestigingsklimaat voor ondernemers aantrekkelijk te maken, voeren we lage lasten en een sneller traject voor het afhandelen van eenvoudige vergunningsaanvragen in.

---

⁸ De Vereniging Handel en Industrie van Surhuisterveen

⁹ Er is een versnellingsagenda opgesteld met het doel in 2025 400 miljoen euro extra bijdrage aan het bruto regionaal product te realiseren en de werkgelegenheid op peil te houden. Dit is in een Regiodeal gegoten, die de vijf betrokken partijen – gemeenten, provincie, Rijk, ondernemers en onderwijs – in juni 2017 hebben ondertekend.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Een snelle internetaansluiting wordt beschikbaar in de hele gemeente. In het buitengebied kan dit worden gerealiseerd door de aanleg van glasvezel.
- Het centrum van Surhuisterveen herinrichten, zodat het een aantrekkelijk koopcentrum blijft.
- In samenspraak met de inwoners van Buitenpost wil de gemeente komen tot een centrumplan waarin de onderdelen zorgwoningen, leegstaande gebouwen, de dienstverlenende sector en de aantrekkelijkheid van het winkelcentrum worden meegenomen. De concentratie van winkels is hierin belangrijk.
- Ook in andere dorpen wil de gemeente het tot stand komen van dorpsvisies van 'onderop' (door de mienskip) ondersteunen en faciliteren met als doel de leefbaarheid te bevorderen.
- Achtkarspelen ondersteunt de Regiodeal en de versnellingsagenda ANNO die zich inzetten voor een vitale Noordoost Friese economie en waarin onder andere gewerkt wordt aan het stimuleren van innovatie & ondernemerschap en een betere aansluiting op onderwijs en arbeidsmarkt. Hierdoor ontstaat ook voldoende werkgelegenheid voor mbo-, hbo- en universitair-geschoolden.
- Ondernemers mogen zélf besluiten of zij 's zondags van 13.00 uur tot 18.00 uur opengaan. 's Ochtends blijven de winkels gesloten.
- De (reguliere) aanvraag voor een vergunning wordt uiterlijk binnen acht weken afgehandeld (dit wordt te zijner tijd ook meegenomen in de Omgevingsvisie). Bij sommige vergunningsaanvragen is het mogelijk de termijn te verlengen. Deze mogelijkheid vindt alleen (gemotiveerd) plaats in uitzonderlijke situaties.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente is ondernemersgezind en wil bedrijvigheid stimuleren.

Vanuit de mienskip is er behoefte aan het vestigen van ondernemingen op zowel (bedrijven)terreinen als bij woonhuizen.

In Achtkarspelen bevindt zich echter een aantal verpauperde bedrijfsgebouwen.

De gemeente wil weten welke knelpunten er zijn in de gemeente ten aanzien van de ontwikkeling van bedrijvigheid, de werkgelegenheid en de infrastructuur.

Achtkarspelen wil ten aanzien van mogelijke vestigingen, uitbreiding realiseren van de bedrijventerreinen in Surhuisterveen, Buitenpost, Harkema en Kootstertille.

Ten aanzien van het vestigen van een onderneming bij een woonhuis, wordt eerst door de gemeente naar de mogelijkheden en daarna naar de onmogelijkheden gekeken. Tevens wordt door Achtkarspelen proactief geanticipeerd op vraag en veranderingen.

De gemeente wil bedrijven stimuleren duurzaam en energiezuinig te werken.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Het stimuleren van bedrijvigheid door de verbetering van de infrastructuur. Ontsluitingen over water en weg worden hierin meegenomen.
- Ondernemingen vestigen zich in de gemeente op een bedrijventerrein of, voor niet-industriële ondernemingen, bij een woonhuis. Elke aanvraag hiertoe dient afzonderlijk beoordeeld te worden: maatwerk (dit wordt te zijner tijd ook meegenomen in de Omgevingsvisie).
- Vermindering van het aantal verpauperde gebouwen is een prioriteit van de gemeente. We pakken dit mede op door het verlenen van herbestemmingen aan deze gebouwen.
- De gemeente inventariseert knelpunten met betrekking tot bedrijvigheid, werkgelegenheid en infrastructuur wat zo mogelijk wordt gevolgd door een actieplan.
- De gemeente inventariseert en zoekt naar ruimte voor uitbreiding op de bedrijventerreinen in Surhuisterveen, Buitenpost, Harkema en Kootstertille.
- Bedrijven worden gestimuleerd om duurzaam en energiezuinig te werken. De gemeente treedt daarbij op als kennismakelaar; kleine bedrijven weten vaak niet wat er mogelijk is.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

De gemeente voert actief accountmanagement om een goede relatie met het bedrijfsleven te onderhouden.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De gemeente heeft mede door de bedrijfscontactfunctionaris een goede, verbindende relatie met het bedrijfsleven. Er wordt periodiek overleg gevoerd met de ondernemersverenigingen.

Bestemmingsplan Buitengebied

Landbouw is een belangrijke economische sector in Achtkarspelen. De gemeente wil de sector de ruimte geven en dus geen nieuwe regels bovenop landelijke en provinciale regelgeving invoeren.

Het huidige bestemmingsplan Buitengebied heeft op een aantal onderwerpen een beperkende werking waardoor niet adequaat kan worden gehandeld. Het bestemmingsplan wordt nu door de gemeente aangepast, zodat dit te zijner tijd tevens in de Omgevingsvisie kan worden opgenomen.

Er is beeld versturende bebouwing in het buitengebied. De gemeente kan de eigenaren faciliteren in de sloop van deze bebouwing via de ruimte-voor-ruimte regeling.

Momenteel is uitbreiding van het bouwvlak van gebouwen in het buitengebied door eigenaren niet mogelijk. Sommige boeren willen echter voorzieningen treffen voor dierenwelzijn, maar mogen niet uitbreiden. De criteria tot uitbreiding dienen opgenomen te worden in het bestemmingsplan.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Het bestemmingsplan Buitengebied wordt aangepast aan de huidige wensen en milieueisen en dient als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. In deze herijking worden de aanbevelingen van het rapport van Bosch en Slabbers 'Boer en Landschap in de Noordlike Fryske Wâlden' meegenomen.
- Sloop van beeld versturende bebouwing wordt gefaciliteerd door toepassing van de ruimte-voor-ruimte regeling waarvoor vervangende bebouwing dient plaats te vinden.
- Uitbreiding van het bouwvlak van gebouwen in het buitengebied wordt mogelijk waar aantoonbare milieuwinst zal worden behaald of bij het treffen van voorzieningen voor dierenwelzijn.

Onderwijs

Onderwijshuisvesting

De gemeente vindt het van belang dat onderwijs dicht bij de mensen is, zeker het basis-onderwijs als basisvoorziening.

In september 2016 is er door basisschoolbesturen, wethouders en ambtenaren een gezamenlijke agenda opgesteld om het vraagstuk van leerlingendaling in de regio aan te pakken. Doel is om toekomstbestendige duurzame onderwijsvoorzieningen te realiseren bij voorkeur in combinatie met een voorschool, opvang en/of andere maatschappelijke voorzieningen. De gezamenlijke agendapunten van de schoolbesturen zijn:

- identiteit;
- personeel & organisatie (in samenwerking);
- kansrijke plaatsen voor 'kindcentra' en combinaties van voorzieningen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Achtkarspelen wil initiatieven met betrekking tot het geven van gymnastiek-, muziek- en ICT-onderwijs op basisscholen stimuleren.

Contacten bedrijven en scholen

Weten leerlingen voldoende over werkgelegenheid die bedrijven bieden in aanvulling op hun studie, dus hun toekomstperspectief?

De komende vier jaar wil Achtkarspelen zich inzetten om bedrijven en scholen met elkaar in contact te brengen, zodat de leerlingen ten behoeve van de beroepskeuze, voorlichting krijgen over de behoefte van bedrijven en over de toekomstige mogelijkheden. Daarnaast is er een tekort aan vmbo-opgeleiden op de arbeidsmarkt. De gemeente wil dus meer aandacht geven aan het beroepsgericht onderwijs en treedt in deze win-win situatie op als verbinder.

Toekomstgericht onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt

Met het programma 'Bouwen aan Ambitie' worden doorlopende ambitieroutes ontwikkeld en geïmplementeerd om onderwijs en levenslang leren te versterken, verder te innoveren en de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt duurzaam te verbeteren. Het programma ontwikkelt het ondernemend en innovatief gedrag van leerlingen, leerkrachten en ouders. Het streven is verhoging van het ambitieniveau, zowel bij leerlingen als bij ouders en leerkrachten. Daarnaast zetten we in op verbreding van de horizon van jongeren door ze in aanraking te laten komen met verschillende beroepen, toepassingen en vormen van ondernemen. Themalabs worden ontwikkeld als 'werkplaatsen' voor het innoveren van onderwijs en het versterken van relaties tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Om de onderwijskansen voor alle kinderen te vergroten wordt door de gemeente voor- en vroegschoolse educatie gegeven in negen dorpen in de gemeente. De deelname aan VVE (waaraan elk kind kan meedoen) is de afgelopen jaren gestegen met 35%.¹⁰

Daarnaast wordt in een dorp in de gemeente als pilot een project VVE-Thuis gehouden met een bereik van bijna 100% van alle kinderen van drie tot zes jaar. VVE-Thuis is een programma voor ouders met kinderen in deze leeftijdscategorie. Het programma sluit aan op de VVE-programma's. Ouders leren hoe ze hun kind kunnen stimuleren en ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling. Door deze combinatie van centrumgerichte en gezinsgerichte ontwikkelingsstimulering is het effect op de ontwikkeling van kinderen -ook op de lange termijn- groter dan van afzonderlijke programma's. Achtkarspelen wil de deelname aan dit project stimuleren en toepassen in de hele gemeente.

---

¹⁰ In 2016 is de doelgroep-definitie verruimd, de drempel voor verwijzing/indicatie van de GGD werd verlaagd. Gevolg hiervan is dat de verwijzing van het aantal VVE-kinderen tussen 2015 en 2017 is gestegen van 47 naar 64 (+35%)

Onderwijskansenbeleid

Voor een brede aanpak van onderwijsachterstanden zijn samenhangende maatregelen nodig. Met allereerst de focus op het jonge kind en ouders (VVE-beleid) met directe lijnen van en naar onder andere de jeugdteams en GGD/consultatie.

Het basis- en vervolgonderwijs dient toekomstgericht en uitdagend te zijn. Men verzorgt horizonverbreding, verheldert beroepsperspectieven onder andere door feitelijke kennis-making met de arbeidsmarkt.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- In elk dorp is een basisschool en dat houden we zo.
- Ondersteuning van projecten met betrekking tot het geven van gymnastiek-, muziek- en ICT-onderwijs op basisscholen in samenwerking met bijvoorbeeld lokale muziekverenigingen, De Wâldsang, 'Meer muziek in de klas', Kunstwurk en de lokale sportverenigingen wordt gefaciliteerd. In de kadernota zal hiervoor budget vrijgemaakt worden.
- We gaan voor behoud van en waar mogelijk verbreding van het bestaande onderwijsaanbod van het voortgezet onderwijs, inclusief gymnasium en praktijkonderwijs.
- Het coördineren van regelmatige contacten tussen vmbo-scholen en bedrijven waardoor leerlingen geïnformeerd worden over de verschillende beroepen en de hiervoor benodigde kennis en de bedrijven potentiële werknemers kunnen ontmoeten. Hiervoor kunnen bedrijven structureel voorlichting en gastlessen en dergelijke op scholen verzorgen en werkbezoeken van scholen organiseren.
- Elk kind kan meedoen aan VVE waardoor de kansen op een goede toekomst stijgen.

Sport, cultuur en recreatie

In de gemeente Achtkarspelen speelt sport een grote rol in het dagelijks leven van veel inwoners. Zij zijn veelal bij sportverenigingen en stichtingen aangesloten. De gemeente wil de sportverenigingen zoveel mogelijk faciliteren waardoor veel inwoners in de gelegenheid blijven te investeren in beweging (gezondheid) en het sociale leven.

Ten aanzien van cultuur valt op te merken dat taal een communicatiemiddel is, maar ook een onderdeel van de identiteit. Achtkarspelen is een Friese gemeente en wil het gebruik van de eigen Friese taal stimuleren.

Sportbeleid en activering

De evenementensubsidie van Achtkarspelen voor sport en cultuur is een waardering en een impuls. Het is niet de bedoeling dat het organiseren van een evenement afhankelijk is van de subsidie. De criteria voor subsidieverlening (o.a. aanvraagtijd) dienen aangepast te worden, waarbij tevens een goede voorlichting van belang is.

De gemeente heeft een subsidieregeling voor innovatieve nieuwe projecten (Mienshipsregeling) waarvan veel gebruikt wordt gemaakt. Voor bepaalde instanties is deze subsidie beschikbaar.

De gemeente is in 2017 met de sportverenigingen overeengekomen dat deze verenigingen zelf gedurende vijf jaar de sportterreinen onderhouden. Halverwege 2019 zal een tussenevaluatie plaatsvinden.

Achtkarspelen vindt het van belang dat er voldoende voorzieningen voor sport en verenigingsleven zijn, tegen zo laag mogelijke kosten, zodat ze voor iedereen toegankelijk zijn en blijven. Tot deze voorzieningen behoren speelterreinen, maar ook de zwembaden in Surhuisterveen en in Buitenpost.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Er vindt een substantiële verhoging plaats van evenementensubsidies voor sport en cultuur.
- Het subsidiebeleid wordt aangepast: onder andere maatwerk in plaats van standaardisering en een verkorting van de aanvraagtijd van een vergunning, zodat elk evenement, groot of klein, hier toegang toe heeft.
- De gemeente streeft naar behoud van de gelegenheid tot het beoefenen van een teamsport in ieder dorp.
- De Mienshipsregeling wordt structureel gebruikt. Deze regeling is met de evenementensubsidie gebundeld tot één fonds, waarin bij de criteria is vermeld dat alleen rechtspersonen voor toekenning van subsidie een aanvraag kunnen doen.
- Het beleid dat de sportverenigingen zelf de sportterreinen kunnen onderhouden, wordt gecontinueerd. Het beleid is in 2017 voor vijf jaar vastgesteld, met een tussenevaluatie na tweeënehalf jaar.
- Huurtarieven van de gemeentelijke sportaccommodaties worden niet verhoogd, uitgezonderd met het inflatiepercentage. Er zal worden onderzocht of dit ook van toepassing kan zijn op andere gemeentelijke accommodaties, gebruikt door niet-commerciële huurders.
- De bestaande speelterreinen blijven behouden.
- Het zwembad Wettervlecke in Surhuisterveen blijft behouden en in Buitenpost wordt een nieuw zwembad gerealiseerd.

Cultuur

De gemeente wil de tweetaligheid, zowel het Fries als het Nederlands, stimuleren. Om het gebruik van de Friese taal te stimuleren is de Nota Frysk taalbelied 2017-2021 vastgesteld. Vanwege deze tweetaligheid, de bereikbaarheid en de herkenbaarheid van de gemeente, wil Achtkarspelen geen officiële Friestalige plaatsnamen invoeren.

Bibliotheken

De bibliotheek (Bibliotheken Noord Fryslân) biedt meerwaarde aan de samenleving door actief bij te dragen aan het terugdringen van laaggeletterdheid en het is een plek van ontmoeting. Daarnaast hebben bibliotheken een belangrijke rol in het tegengaan van het digibetisme.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Ook na 2021 wordt het gebruik van de Friese taal naast de Nederlandse taal gestimuleerd door middel van de Nota Frysk taalbelied.
- De dorpen behouden de officiële Nederlandstalige plaatsnamen.
- De bibliotheken in Surhuisterveen en Buitenpost blijven behouden.

Recreatie

In de komende periode wordt een totaalvisie op het gebied van recreatie en toerisme voor Noordoost Fryslân en een strategische uitvoeringsagenda gerealiseerd. De gemeente wil vanuit die totaalvisie een toeristische visie ontwikkelen.

Voor zowel de toerist als voor de recreatieondernemer zijn de kosten voor recreatief verblijf en toeristische voorzieningen in de gemeente gering. Achtkarspelen wil de kosten en regeldruk voor de toerist en de ondernemer minimaal houden.

Jarenlang is er door de gemeente gewerkt om een vaarweg De Leijen - Surhuisterveen (Doorvaart Achtkarspelen) te realiseren. Uit onderzoek blijkt echter dat het project financieel niet haalbaar is.

De Kruidhof

Achtkarspelen heeft met De Kruidhof een bijzondere tuin met de grootste botanische collectie geneeskrachtige kruiden van West-Europa. In zeventien thematuinen groeien 1.500 soorten kruiden. Bij De Kruidhof is ook het IJstijdenmuseum gevestigd. De Kruidhof is eigendom van de gemeente. De verzelfstandiging per 1 januari 2019 is niet haalbaar gebleken. De gemeente wil de Kruidhof in stand houden en wil daarvoor een acceptabele en maximale subsidie ter beschikking stellen. Vanaf 2020 bedraagt de maximale bijdrage van de gemeente, in welke vorm dan ook, € 250.000.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De gemeente realiseert een toeristische visie waarin de ontwikkeling van recreatieve en toeristische mogelijkheden zoals o.a. fiets- en wandelpaden, historische wegen, overnachtingsmogelijkheden, vaarten naar de dorpen worden genoemd.
- De volgende punten komen in de toeristische visie aan de orde:
  - a. Historische wegen worden middels een inventarisatie in kaart gebracht, zodat het behoud van uitstraling en karakter van deze wegen kan plaatsvinden.
  - b. Het realiseren van tal van toeristische mogelijkheden/voorzieningen zoals fietsroutes en oplaadpunten voor elektrische fietsen. Daarnaast worden particuliere initiatieven zoals 'Bêd & Brochje' gestimuleerd.
  - c. Fiets- en wandelpaden worden aangelegd (fietspaden met ledverlichting, zie hoofdstuk Verkeer, vervoer en waterstaat op pagina 13).
  - d. De vaarten in de dorpen worden zo mogelijk geschikt gemaakt voor de recreatievaart.
- Er wordt geen toeristenbelasting ingevoerd zodat recreatie en toerisme zich volop kunnen ontwikkelen.
- De vaarweg De Leijen - Surhuisterveen (Doorvaart Achtkarspelen) wordt niet aangelegd.
- De toekomst van De Kruidhof zal duidelijk worden door een besluit te nemen over de verzelfstandiging en/of maximalisering van de jaarlijkse subsidie van € 250.000 door de gemeente vanaf 2020.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Groenplanning is belangrijk en onze groene omgeving moeten we behouden. Vaak wordt vanuit diverse opzichten, gekozen voor het bestraten van de groene leefomgeving.

De gemeente is van mening dat 'verstening' van tuinen en groen bij openbare gebouwen moet worden beperkt en ontmoedigd, omdat dit slecht voor de afwatering is. Tevens wil de gemeente voorkomen dat er zich 'stenen' dorpen ontwikkelen, groen is namelijk van belang voor de leefbaarheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de regeling van gemeente Leeuwarden: 'Samen gaan we groener', waarbij een inwoner aanspraak kan maken op een tegemoetkoming als hij zijn tuin 'groen' gaat inrichten.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Het tegengaan van 'verstening' van tuinen en groen rondom gemeentelijke gebouwen zodat de groenvoorziening en biodiversiteit toeneemt.
- Het groenonderhoud minimaal onderhouden op het huidige niveau.
- De biodiversiteit op een natuurlijke manier versterken.

Sociaal domein

Achtkarspelen heeft, ondanks dat het percentage gedaald is ten opzichte van voorgaande jaren, een behoorlijk hoge werkloosheid, waarvan een groot deel een beroepsopleiding heeft.

De sociale bijstand is een vangnet. Iedereen moet geholpen worden om te kunnen participeren op de arbeidsmarkt. In de periode dat uitkeringsgerechtigden geen betaald werk kunnen uitvoeren, worden deze mensen ingezet voor het verrichten van vrijwilligerswerk. In ieder geval moet er alles aan worden gedaan om mensen met een uitkering arbeidsfit te laten zijn en blijven. Dit wil de gemeente doen in een goede samenwerking met de MOA¹¹.

Jeugd- en dorpensteams

Zowel Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben jeugd- en dorpensteams. Dit zijn sociale wijkteams die ontstaan zijn vanwege de transitie van het sociaal domein. De aansturing van de dorpensteams wordt in beide gemeenten gecoördineerd, de aansturing van de jeugdteams is verschillend. Achtkarspelen wil de inzet van jeugd- en dorpensteams gezamenlijk met de gemeente Tytsjerksteradiel binnen de bestaande budgetten realiseren. Ten aanzien van de werkwijze van de jeugd- en dorpensteams valt op te merken dat onafhankelijke advisering aan de cliënt door de professional van groot belang is.

Schuldhelpverlening

Ten aanzien van schuldhelpverlening wordt samen met Tytsjerksteradiel nieuw beleid ontwikkeld.

Laaggeletterdheid

Iedereen in Achtkarspelen moet mee kunnen doen en daarom zet de gemeente naast de bestaande projecten, nog meer in op het leren lezen, schrijven én op te aanleren van digitale vaardigheden bij laaggeletterden.

Samenkracht en burgerparticipatie

Achtkarspelen wil een gemeente zijn die meedenkt en kansen biedt aan haar inwoners, zowel op sociaal gebied als bij burgerinitiatieven.

Vluchtelingenopvang

Op dit moment is opvang van vluchtelingen niet aan de orde. Mocht er vanuit de rijksoverheid c.q. COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) de komende jaren een beroep gedaan worden op Achtkarspelen om vluchtelingen op te vangen, dan hebben statushouders de eerste prioriteit. Omdat huisvesting niet ten koste kan gaan van woningzoekenden, zal dan ook worden onderzocht of leegstaande kantoren, bedrijfsgebouwen en/of winkelpanden door eventuele aanpassingen kunnen dienen als passende huisvesting. Over de te volgen procedure zullen nadere afspraken gemaakt worden waaronder de zorgvuldige voorlichting aan en overleg met de bewoners.

Jeugdzorg

De stijging van de kosten in het sociaal domein en in het bijzonder in de jeugdzorg zijn zorgwekkend. Jongeren in onze gemeente maken bovengemiddeld gebruik van jeugdhulp. Dat heeft diverse oorzaken. Feit is dat bij ongewijzigd beleid en hetzelfde budget de tekorten de komende jaren verder oplopen. Voorop staat dat jongeren in onze gemeente de zorg moeten krijgen die nodig is. We houden vast aan het principe 1 kind, 1 gezin, 1 plan. Daarbij geldt over het algemeen dat hoe eerder een probleem wordt gesignaleerd, hoe succesvoller de aanpak is. Nog meer dan voorheen zetten we in op preventie. Daarbij betrekken we alle stakeholders zoals het eigen netwerk, dorp- en jeugdteams, zorgaanbieders, huisartsen, scholen, sportverenigingen en kerken. We investeren in vertrouwen in elkaar.

---

¹¹ Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Het aantal ¹²BUIG-gerechtigden daalt of blijft gelijk ten opzichte van het huidige aantal.
- Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel gaan de juiste vorm van inzet door jeugd- en dorpenpenteams onderzoeken die past bij de vraag en waarin professionals van deze teams onafhankelijk kunnen adviseren.
- Voor de schuldhulpverlening wordt er door Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel gezamenlijk beleid ontwikkeld.
- Het aantal laaggeletterde inwoners neemt sterk af.
- De uitgangspunten overheids- en burgerparticipatie worden uitgevoerd:
  - iedere deelnemer kent zijn rol en opdracht;
  - in de gemeentelijke organisatie is er één aanspreekpunt per initiatief;
  - een dorpencontactfunctionaris fungeert als contactpersoon vanuit de gemeente.
- De 8K app zal ontwikkeld worden. Via deze app kunnen inwoners op de hoogte worden gehouden van gemeentenieuws, maar de inwoners kunnen ook zelf vragen stellen. De app wordt ook gebruikt voor burgerparticipatie.
- Mocht dit nodig zijn, dan worden in de gemeente statushoudende vluchtelingen eerst opgevangen, mogelijk in hiertoe aangepaste leegstaande kantoren, bedrijfsgebouwen en/of winkelpanden.
- In een actieplan Zorg over het sociaal domein willen we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om goede zorg te bieden binnen het afgesproken budget.

Mienskip

Iedereen behoort tot de mienskip, iedereen doet mee. Het sociale leven is zeer belangrijk, niet alleen om eenzaamheid te voorkomen maar ook voor de gezondheid, heeft onderzoek uitgewezen. Achtkarspelen wil het 'mei-inoar' stimuleren. De gemeente zal daarom actief beleid maken om eenzaamheid te bestrijden bij iedereen, ongeacht leeftijd of doelgroep. Elk kind moet kunnen deelnemen aan sport en cultuur, ook kinderen van financieel minderdraagkrachtige ouders.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- In ieder dorp wordt minimaal één ontmoetingsplek of dorps huis in stand gehouden.
- Om eenzaamheid te bestrijden wordt onze inwoners gevraagd aandacht te schenken aan kwetsbare medemensen, maar er wordt ook beleid ontwikkeld op dit gebied.
- Meer bekendheid geven via bijvoorbeeld (sport)verenigingen en scholen aan onder meer de Stichting Leergeld¹³, de Stichting Jeugdsportfonds en de Stichting Jeugd cultuurfonds. De gemeente is namelijk aangesloten bij deze drie stichtingen waardoor deze kinderen van 4 tot 18 jaar kunnen meedoen aan allerlei activiteiten.

Wmo

Veel hulpbehoevenden, zoals ouderen en mensen met beperkingen, zijn echt afhankelijk van een goede uitvoering van de Wmo¹⁴. Dat vraagt om een persoonlijke aanpak met onafhankelijke cliëntondersteuning in goede samenwerking met mantelzorgers.

Speciale aandacht is nodig voor mensen die zich niet melden voor ondersteuning of om andere redenen ondersteuning missen. Door een gebrek aan digitale kennis, te ingewikkeld taalgebruik of procedures kan relevante informatie niet doorkomen.

Achtkarspelen wil goed zicht krijgen op de omvang en behoeften van kwetsbare groepen, zoals senioren, laaggeletterden, digibeten en personen met verward gedrag, zodat kan worden voorkomen dat deze mensen tussen wal en schip vallen.

Daarnaast spelen KEARN¹⁵ en de wijkverpleegkundige hierin een belangrijke rol.

---

¹² Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten

¹³ Stichting Leergeld biedt kinderen kansen om te kunnen deelnemen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten.

¹⁴ Wet maatschappelijke ondersteuning

¹⁵ Welzijnsorganisaties in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel

Door de vergrijzing van de inwoners en het feit dat steeds meer mensen met een beperking langer zelfstandig blijven wonen, zal het aantal zorgvragen voor ondersteuning bij zelfstandig wonen en functioneren stijgen met personeelstekort als gevolg. Om dit tekort op te vangen kan gebruik gemaakt worden van domotica. Domotica is een toepassing van ICT met als doel bij te dragen aan het wooncomfort, veiligheid en gezondheid.

Het invoeren van domotica en in het verlengde daarvan eHealth-technologie is echter prijzig. Onderzocht zal worden of een zorgverzekeraar met de gemeente met deze technologie een pilot wil uitvoeren, zodat de voor- en nadelen in kaart worden gebracht.

Mantelzorg

Jaarlijks zal aan de mantelzorgers een 'mantelzorgcompliment' worden uitgereikt.

Caparis NV

Bij Caparis NV zijn mensen met een beperking onder begeleiding werkzaam op de locaties van Caparis. Caparis NV blijft dit beschut binnenwerk voor de gemeente uitvoeren. De gemeente gaat tevens de positie die zij inneemt binnen Caparis NV herevalueren.

Stichting Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA)¹⁶

Ongeveer 51 personen uit de sociale werkvoorziening werken in de groenvoorziening bij de MOA. Achtkarspelen zal de samenwerking met de MOA continueren en wil meer bekendheid geven aan de (overige) werkzaamheden van de MOA.

Een eerste stap na de oprichting van de MOA was het 'overnemen' van de contracten met betrekking tot het onderhoud van het groen in de gemeente, inclusief de daarbij behorende arbeidsovereenkomsten van Caparis. Dit heeft geleid tot de afdeling 'MOAi Grien', waarvan de positieve uitwerkingen in de hele gemeente al goed zichtbaar zijn.

Inmiddels worden er ook al andere - lichte - werkzaamheden verricht zoals bijvoorbeeld de ontmanteling van computers. Maar de MOA kán en wíl meer. In de komende periode zullen er derhalve meerdere activiteiten moeten worden ontplooid. Zij willen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt helpen aan een zinvolle besteding van hun tijd en waardoor ze tevens uit het sociale isolement worden geholpen.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Om de onafhankelijkheid van zowel de gemeente als de cliënt te waarborgen, is bij gesprekken tussen de gemeente en een cliënt, indien gewenst, op verzoek en uitnodiging van die cliënt een relatie van hem/haar aanwezig. Over deze mogelijkheid wordt de cliënt actief geïnformeerd.
- Aan kwetsbare groepen zoals mensen met beperkingen, senioren, laaggeletterden en digibeten wordt tijdig hulp aangeboden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een herkenbaar laagdrempelig aanspreekpunt bij de jeugd- en dorpsententeams.
- Er is voldoende aandacht en hulp voor mensen met verward gedrag. In samenspraak met de politie wordt bekendheid gegeven aan het Centraal Meldpunt Nederland, zodat een verwarde mede-dorpsgenoot hulp krijgt door inzet van inwoners.
- Het streven is om samen met een zorgverzekeraar een proefproject te starten met domotica en meer specifiek eHealth-technologie, zodat er meer inzicht komt in de voor- en nadelen daarvan.
- Elke mantelzorger ontvangt jaarlijks een 'mantelzorgcompliment'; dit is een voordeelpas (of bonnen) waarmee korting wordt verkregen op aankopen bij plaatselijke ondernemers.
- Achtkarspelen blijft deelnemen aan Caparis NV ten behoeve van de werkgelegenheid voor mensen die beschut werk uitvoeren. Daarnaast gaat de gemeente de positie die zij inneemt binnen Caparis NV herevalueren.
- Achtkarspelen continueert de samenwerking met Stichting MOA en geeft bekendheid aan de rol van de MOA.

---

¹⁶ Achtkarspelen heeft zich ten dele uit Caparis NV teruggetrokken en de MOA (Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen) opgericht, die een zelfstandige stichting is.

Volksgezondheid en milieu

Volksgezondheid

Een goede gezondheid en gezondheidsgedrag dragen bij aan een gezond woon- en leefklimaat. In Achtkarspelen wordt ten opzichte van andere gemeenten weinig bewogen door de inwoners en relatief veel mensen hebben overgewicht. Daarnaast wordt veel alcohol gedronken.

De gemeente heeft ingezet op twee speerpunten. Ten eerste is dat het programma 'Gezond Gewicht', waarin gestreefd wordt naar een gezond gewicht bij vooral jongeren. Ten tweede is dat Minder Middelengebruik, waarin het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren wordt aangepakt. Dit laatste naar aanleiding van het rapport 'Klare wijn schenken' van de rekenkamercommissie. Achtkarspelen wil het beleid aanpassen met de aanbevelingen uit dit rapport en wil het in middels door een projectgroep opgesteld actieplan snel uitvoeren. Tevens dient het programma Gezond Gewicht voor een bredere doelgroep toegankelijk gemaakt te worden.

Bewegen en voeding

Voor zowel jongeren als volwassenen zijn gezonde voeding en beweging de basis voor een gezond en lang leven.

Met name voor ouderen is het van belang dat zij genoeg blijven bewegen in combinatie met gezonde voeding, waarbij het ook belangrijk is dat ouderen genoeg voedingsstoffen binnenkrijgen. Ouder worden gaat gepaard met afname van spiermassa en spierkracht en dit vergroot de kans op vallen. De gemeente kan in samenwerking met zorginstanties kijken wat er voor nodig is om ouderen langer en gezonder zelfstandig thuis te kunnen laten wonen.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- Zorgen voor een afname van het aantal mensen dat overgewicht heeft door het programma 'Gezond Gewicht' voor alle inwoners beschikbaar te stellen.
- Stimuleren dat 'gezond gedrag' (gezonde voeding, meer bewegen, minder of niet roken etc.) een onderdeel van de levensstijl wordt.
- Het alcohol- en drugsgebruik adequater aanpakken zodat het aantal jongeren dat alcohol en drugs gebruikt, afneemt.
- Zorgen voor een afname van de alcoholproblematiek bij de volwassen inwoners.

Milieubeheer

Achtkarspelen heeft oog voor de toekomst. Dit betekent dat de gemeente duurzaamheid en energieneutraal/-arm van groot belang vindt aangezien er uiteindelijk geen beroep meer gedaan kan worden op fossiele brandstoffen. Dat vraagt om tijdig het roer omgooien! Duurzaamheid is de basis van al ons handelen. Van overheden, burgers en bedrijven zal de komende jaren veel worden gevraagd als het gaat om energietransitie en circulaire economie. De gemeente wil daarin een voorbeeld zijn en ook ondernemers stimuleren om duurzaam te werken door in aanbestedingen extra nadruk te leggen op circulariteit.

ANNO-doelstelling

Achtkarspelen wil, samen met de andere gemeenten, de ANNO-doelstelling ondersteunen. De ANNO-doelstelling, die is afgeleid van het SER Energieakkoord en het Klimaatakkoord in Parijs, houdt in dat in 2030 Noordoost Fryslân een regio is die volledig haar eigen boontjes dopt wat betreft energie, voedsel, producten, diensten, werkgelegenheid en recreatie. In de regio richt men zich daarvoor op vier kernthema's: duurzame energie, duurzame mobiliteit, duurzaam ondernemen en de duurzaam gebouwde omgeving. In het uitvoeringsprogramma 'ANNO-Energietransitie 2017-2020' is overeengekomen dat in 2025 40% van de energie duurzaam opgewekt wordt.

Energieneutraal

Achtkarspelen heeft op dit moment een digitaal energieloket. Als inwoners informatie willen hebben over mogelijkheden in hun specifieke situatie, is persoonlijk contact van belang. Om voldoende informatie te verstrekken aan inwoners die een energieneutrale stap willen maken bij het bouwen van een woning of het aanpassen van een bestaande woning, zal de gemeente een fysiek energieloket¹⁷ instellen. Tevens zullen inwoners worden gewezen op de mogelijkheid om een duurzaamheidslening af te sluiten. Daarnaast zal de regelgeving worden aangepast, zodat woningen ook aan de buitenzijde kunnen worden geïsoleerd. De gemeente gaat onderzoeken wat de stimuleringsmogelijkheden zijn voor de komende jaren.

Woningbouw

Omdat Achtkarspelen te zijner tijd gasloze woningen wil realiseren, komen er prestatieafspraken met woningcorporaties zodat nieuwe woningen niet meer op het aardgas worden aangesloten. Daarnaast gaat de gemeente kijken of hiervoor ook rijkssubsidie te ontvangen is.

Vereniging Circulair Friesland

Achtkarspelen wordt lid van de Vereniging Circulair Friesland om zich met andere gemeenten en het bedrijfsleven actief in te zetten voor het (versneld) realiseren van een circulaire economie.

Zonne- en windenergie

De gemeente gaat beleid maken voor zonne-energie. Er komen in ieder geval geen groot-schalige zonneparken meer bij, ingezet wordt op het plaatsen van zonnepanelen op gebouwen. Tevens komt er een onderzoek naar de mogelijkheden voor plaatsing van verticale windmolens.

Inzameling oud papier

Tot 2021 heeft de gemeente nog een contract met Omrin¹⁸ voor de levering van oud papier. Daarna gaat de gemeente zich beraden op de inzameling van oud papier.

Leefomgeving

Achtkarspelen wil geen invoering van gedifferentieerde tarieven (diftar) voor het ophalen van het huisvuil, waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval er wordt aangeboden. Hoewel er als voordeel van deze wijze van heffing vaak op wordt gewezen dat dit een betere scheiding van het afval kan bewerkstelligen, kent dit systeem ook een aantal bezwaren. De toename van zwerfafval door illegale dumping in de natuur en andere creatieve manieren om het afval gratis kwijt te raken (in de container van buurman is wellicht nog ruimte) weegt voor de gemeente zwaarder dan de kans op een betere scheiding van afval.

Afval kan gratis bij de milieustraat in Buitenpost worden gebracht. Er is momenteel geen overzicht van de hoeveelheid afval, de soorten afval, de kosten ervan, enzovoorts. Daarom zal er een inventarisatie worden gemaakt.

Wat betreft het verwijderen van asbest: Achtkarspelen zal onderzoeken hoe de particuliere woningbezitter de verwijderde asbest zonder extra kosten kan afvoeren.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De gemeente legt in aanbestedingsvoorwaarden meer nadruk op duurzaamheid en circulariteit.
- De gemeente sluit aan bij de ANNO-doelstelling: in 2025 is 40% van de energie duurzaam opgewekt. De gemeente wil zelf daartoe zoveel mogelijk inzetten op zonne-energie, windenergie en geothermie (aardwarmte) en spreekt zich uit tegen fracking, een

---

¹⁷ Eén ambtelijk aanspreekpunt.

¹⁸ Inzamelaar en verwerker van afval

methode om onder andere schaliegas uit de diepe ondergrond vrij te maken door scheurtjes te creëren in het brongesteente waar het gas in opgesloten zit.

- Op gemeentelijke gebouwen worden zonnepanelen geplaatst en gestreefd wordt naar energieneutrale gebouwen.
- Achtkarspelen stimuleert via een fysiek energieloket het bouwen van energie neutrale woningen.
- Er wordt een gedegen kosten/baten analyse gemaakt voor elke vorm van ondersteuning en facilitering van het opwekken van alternatieve energie.
- Nieuwe locaties worden niet meer aangesloten op het gasnetwerk. Hiervoor worden prestatieafspraken gemaakt met de woningbouwverenigingen.
- De gemeente promoot de mogelijkheid om een duurzaamheidslening af te sluiten via SVn¹⁹ voor een goedkope lening aan particulieren die hun woning gaan verduurzamen. Via de SVn kan namelijk een beroep gedaan worden op BNG²⁰ Duurzaamheidsfonds, energie-spaarlening of FSFE²¹-lening.
- Knellende regelgeving zoals voorgevelrooilijn of gebruiksoppervlak wordt aangepast zodat bijvoorbeeld woningen en gebouwen aan de buitenzijde van isolatie worden voorzien.
- Achtkarspelen streeft ernaar dat particuliere woningbezitters gemakkelijker zonder extra kosten, asbest kunnen afvoeren.
- De mogelijkheid tot subsidieverlening voor de bouw van aardgasarme/gasloze wijken wordt onderzocht.
- De gemeente inventariseert welke hoeveelheid en soorten afval particulieren aanleveren bij de milieustraat in Buitenpost, wie het afval aanlevert en wat de kosten hiervan zijn.
- In overleg met Omrin wordt er gezorgd voor containers bij evenementen.

---

¹⁹ Stimuleringsfonds Volkshuisvesting

²⁰ Bank Nederlandse Gemeenten

²¹ Fûns Skjinne Fryske Enerzjy

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en dorpsvernieuwing

Wonen en bouw

De gemeente wil zo snel mogelijk gasloos zijn. Het realiseren van energie neutrale en/of levensloopbestendige woningen en 'tiny houses' kan een eerste stap zijn naar een gasloze gemeente.

De Regiodeal biedt ons kansen voor woningbouw door de verwachte toename van de werkgelegenheid in de gemeente.

Achtkarspelen wil meer aandacht schenken aan nieuwe woonconcepten en daarbij woningbouw plegen naar behoefte. Daarnaast dient het gemakkelijker te zijn om een woning aan te passen naar bijvoorbeeld een levensloopbestendige woning. Tevens zal zorgvuldig worden gekeken naar sloopobjecten en mogelijke herinrichting van wijken. Ook de verwaarlozing c.q. verpaupering van panden zal worden aangepakt.

Omgevingsvisie

Achtkarspelen wil doorgaan op de ingeslagen weg om voor 2021 klaar te zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Dat gaat de gemeente doen door:

- samen met inwoners van ieder dorp plannen te maken;
- uit te gaan van het principe dat de leefomgeving van ons allemaal is;
- onze veranderkracht in te zetten;
- integraal, maar ook simpel te werken en maatwerk in te zetten als het moet;
- minder regels, kortere procedures.

Wat willen we de komende vier jaar doen?

- De gemeente wil in elk dorp voldoende mogelijkheden voor woningbouw, afgestemd naar schaalgrootte. Uitgangspunt is en blijft dat er voor iedereen passende huisvesting moet zijn (zorgbehoevenden, senioren, starters, lagere en middeninkomens). Hierover gaat de gemeente in overleg met de provincie.
- Het regelluwer maken van het wijzigen van woningen naar levensloopbestendige woningen. Wijzigingen worden niet langer alleen toegestaan als dat voor de mantelzorg nodig is (bijvoorbeeld het ombouwen van een garage naar woning/slaapkamer).
- De (reguliere) aanvraag voor een vergunning wordt binnen acht weken afgehandeld (dit wordt t.z.t. ook meegenomen in de Omgevingsvisie). Is verlenging van de termijn wettelijk mogelijk, dan mag dit (gemotiveerd) alleen in uitzonderlijke situaties plaatsvinden.
- Sloop en herinrichting zijn twee kernwoorden. Bij huurwoningen zal in elk dorp de doelmatigheid hiervan zorgvuldig worden overwogen.
- Leegstaande gemeentelijke gebouwen een andere bestemming geven, bijvoorbeeld voor bewoning (zoals met het school-complex Lauwers College te Surhuisterveen is gebeurd).
- Er wordt gezorgd voor een vermindering van het aantal verpauperde objecten. Dit doen we door de uitvoering van een actieplan ter bestrijding van de verpaupering bijvoorbeeld door herbesteding van particuliere leegstaande gebouwen/woningen.
- De gemeente wil betere samenwerking met woningbouwcorporaties en duidelijke prestatieafspraken op het gebied van woningbouw en duurzaamheid.
- Aanpassen van knellende regelgeving zoals voorgevelrooilijn of gebruiksoppervlak om bijvoorbeeld woningen en gebouwen aan de buitenzijde van isolatie te voorzien.
- Er komt een woonvisie die afgestemd is met de gemeente Tytsjerksteradiel.
- Nieuwe locaties worden niet meer aangesloten op het gasnetwerk. Hiervoor zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningbouwverenigingen.
- Het invoeren van een monitoringssysteem ten behoeve van de woningbehoefte.

*****

De ondertekening van dit document door onderstaande fracties geldt als een bekrachtiging van het coalitieakkoord voor de komende zittingsperiode 2018-2022.

De CDA-fractie:

Mw. A.G. Zandbergen-Beishuizen

Dhr. A. Bruining

Dhr. J. Spoelstra

Dhr. M.Y. Talma

Dhr. R. van der Wal

Dhr. J.J. Zwaagstra

De GBA-fractie:

Dhr. M.C. Buising

Dhr. S. Vegelin

Dhr. F.D. Hoekstra

De CU-fractie:

Mw. D.A. van der Vaart-Kralt

Dhr. D. van Oosten

Dhr. E. Hooghiemstra

Bijlage - Lijst met afkortingen

8K app	Achtkarspelen app
ANNO	Agenda Netwerk Noordoost
BNG Duurzaamheidsfonds	Bank Nederlandse Gemeenten Duurzaamheidsfonds
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
FSFE	Fûns Skjinne Fryske Enerzjy
FUMO	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
GR	Gemeenschappelijke regeling
H&I	De Vereniging Handel en Industrie van Surhuisterveen
MOA	Stichting Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen
Omrin	Inzamelaar en verwerker van afval voor 19 gemeenten en 7.000 bedrijven
OZB	Onroerendezaakbelasting
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie